

Vattenskyddshandläggareträff

Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2003:24)

Kyriakos Zachariadis, handläggare
Naturvårdsverket

Lagstiftning och ansvarsfördelning

Hantering av brandfarliga vätskor regleras med stöd av både *Miljöbalken* (MB) som är NV:s ansvarsområde och *Lagen om brandfarliga och explosiva varor* (LBE) som är MSB:s ansvarsområde.

Därmed den kommunala *Miljönämnden* har tillsynsansvaret enligt MB och *Räddningsnämnden* enligt LBE.

2 kap. och 26 kap. i MB är tillämplig på en cistern med någon typ av miljöfarlig vätska, där ett läckage skulle innebära risker för miljön och/eller hälsa.

Däremot är LBE tillämplig på en cistern med brandfarliga vätskor och då riskerna kan uppkomma genom brand eller explosion.

Miljöbalken (1998:808)

Förvaring och hantering av kemiska produkter är miljöfarlig verksamhet

- 9 kap 6 § hänvisning till Miljöprövningsförordningen, t ex 20 och 29 kap.
- A-verksamhet, B-verksamhet, C-verksamhet och U-verksamhet
- Har man som VU ett tillstånd från en domstol är utgångspunkten att det ska följas.
- Har man ett beslut från en myndighet är utgångspunkten att den nya föreskriften ska följas.

Obs! övergångsbestämmelser.

Föreskrifterna (NFS 2003:24)

Vad gäller idag?

- Nuvarande reglering, t.ex. NFS 2003:24 fram till dess att nya föreskrifter publicerats från NV och MSB.

Vad är syftet?

- Syftet med Naturvårdsverkets föreskrifter är att stärka skyddet mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor
  - med särskilda krav inom vattenskyddsområden.

Föreskriftsarbetet - pågående

- Arbetet påbörjades under år 2014
- Första förslaget var att upphäva NVs föreskrifter helt och hållet. På grundval av bl. a. remissvaren kommer detta inte att ske.
- Nuvarande förslag är en revidering av den föreskrift som finns. Det förslaget har också gått ut på remiss och arbete pågår med föreskriftsförslaget.
- NV har haft den här föreskriften i ca 25 års tid, olika bemyndiganden har styrt föreskriften, olika myndigheter inblandade.
- Nuvarande bemyndigande finns i 14 kap MB via förordningen om kemiska produkter och biotekniska organismer 28 §. Föreskrifter som behövs för skyddet av den yttre miljön eller som behövs från hälso- eller miljöskyddssynpunkt.

Huvuddrag – kommande föreskrift

- Tekniska krav utgår ur föreskriften
  - borttagande av dubbelregleringen som finns idag ifråga om tekniska krav för konstruktion, installation och periodiska kontroller.
- Tillämpningsområdet utvidgas
  - hantering av brandfarliga vätskor, ej endast förvaring av dieselbrännolja eller eldningsolja med flampunkt 55°C,
  - cisterner ovan mark tillkommer,
  - föreskriften gäller från 1 m³ men övre gränsen 10 m³ tagits bort,
  - inom vattenskyddsområde, över 250 liter av brandfarliga vätskor och spillolja.

forts.

huvuddrag

- Informationsplikt kvarstår för samtliga cisterner, inom och utom vattenskyddsområde.
- Miljöskydd avseende cisterner förstärks
  - det krävs sekundärt skydd för alla cisterner i form av invallning
  - det krävs inte sekundärt skydd för en cistern i pannrum eller motsvarande bostadshus som är under regelbunden uppsikt,
  - dubbelmantling avseende rörledningar och slangledningar.

Revidering av föreskrifterna (NFS 2003:24)

Varför en revidering och vilket är syftet?

- Föreskrifterna behöver uppdateras och förenklas.
- De behöver samtidigt samordnas och harmoniseras med MSB:s föreskrifter.
- Syftet med revideringen är att minska dubbelregleringen av de tekniska kraven avseende tillverkning och kontroller m.m. av cisterner och rörledningar men samtidigt att behålla de nödvändiga och viktiga miljöskyddskraven.

Obs! Föreskrifterna är *fortfarande* under revidering.

Förväntningar

Föreskrifterna förväntas hindra, förebygga och begränsa olyckor och skador på hälsa och miljö som kan uppkomma genom t.ex. läckage eller spill och utsläpp vid en olycka eller en brand orsakad av de brandfarliga varorna, dieselbrännolja eller eldningsolja och spillojor.

Revideringen förväntas ge en harmonisering av reglerna genom att minska dubbelregleringen av tekniska krav avseende tillverkning och kontroll m.m. av cisterner med anslutna rörledningar men samtidigt behålla de nödvändiga miljöskyddskraven.

Naturvårdsverkets föreskrifter reglerar dock ej åtgärder när en olycka/skada har hänt.

Föreskrifternas uppläggning

1. Tillämpningsområde
2. Definitoner och förkortningar
3. Informationsplikt till tillsynsmyndigheten
4. Krav på sekundärt skydd med särskilda krav inom vattenskyddsområde
4. Bestämmelser om ansvar
5. Cisterner som tas ur bruk

Tillämpningsområde

- Det gäller hantering av brandfarliga vätskor eller spilloljor, i cisterner som rymmer mer än 1 m³ vätska, samt anslutna rörledningar och slangledningar.
- Föreskrifterna innehåller också krav om mer än 250 liter brandfarlig vätska eller spillolja hanteras inom vattenskyddsområde.
- Föreskrifterna gäller dock inte hantering som är tillståndspliktig enligt miljöprövningsförordningen (2013:251) eller som prövas inom ramen för en annan tillståndspliktig verksamhet.
- För de cisterner som omfattas av dessa föreskrifter finns det även krav i föreskrifter meddelade av Myndigheten för samhällskydd och beredskaps (MSBFS 2017:XX).

Definitoner och förkortningar

Föreskrifterna inkludera en hel del ord och uttryck som har en angiven betydelse och listan av dessa finns med och har uppdaterats i samband med revideringen så att den överensstämmer med MSB:s definitioner.

1) Med **hantering** avses uttrycket som anges i 14 kap. 2§ MB, ”en verksamhet eller åtgärd som innebär att en kemisk produkt eller bioteknisk organism tillverkas, bearbetas, behandlas, förpackas, förvaras, transporteras, används, omhändertas, destrueras, konverteras, saluförs, överlåts eller är föremål för något annat jämförbart förfarande”.

2) Med **cistern** avses behållare, helt eller delvis ovanför eller under markytan, med tillhörande utrustning för vätska där trycket ovanför vätskeytan är högst 0,5 bar eller inte understiger atmosfärtrycket med mer än 0,0065 bar. (”öppen cistern” används inte längre).

Forts.   **Definitoner och förkortningar**

3) Med **spillolja** avses samma definition som i avfallsförordningen (2011:927) 9 §, a) avfall som utgörs av mineralbaserad, syntetisk eller vegetabilisk smörolja, b) olja som varit avsedd för ett industriell ändamål, c) eldningsolja eller d) oljehaltig drivmedel.

4) Med **invallning** avses en yta under tak, eller motsvarande som förhindrar regnvatten från att ansamlas, som är ogenomsläpplig för den förvarande vätskan och saknar anslutning till avlopp och som förhindrar spill och läckage från att spridas vidare till omgivningen.

5) Med sekundärt skydd avses en yta kring en cistern eller påfyllnadsrör som är ogenomsläpplig för den förvarade vätskan, försedd med invallning eller annan konstruktion till skydd mot läckage och överfyllnad samt i övrigt utformad så att regnvatten inte ansamlas

Anm: För rörledningar och slangledningar är dubbelmantling en typ av sekundärt skydd.

Krav på information

- Den som avser att installera en cistern $>1 \text{ m}^3$ eller den som avser att hantera >250 liter brandfarlig vätska eller spillolja inom vattenskyddsområde skall, senast 4 veckor innan installationen/hanteringen påbörjas, skriftligt informera tillsynsmyndigheten om detta.
- Kopior av alla utförda kontroller meddelade enl. MSB:s föreskrifter skall alltid lämnas till tillsynsmyndigheten.

Krav om sekundärt skydd inom vattenskyddsområde

- Det är förbjudet att hantera >250 liter brandfarliga vätskor eller spilloljor inom de delar av ett vattenskyddsområde som betecknas som vattentäktzon, primär (inre) skyddszon och sekundär (yttre) skyddszon utan invallning/sekundärt skydd.
- Om ett vattenskyddsområde inte har indelats i zoner gäller förbudet mot hantering utan invallning/sekundärt skydd enl. första stycket inom hela vattenskyddsområdet.
- Det sekundära skyddet ska rymma minst hälften av den lagrade vätskevolymen, dock minst den största behållarens volym plus 10%. Det sekundära skyddet/invallningen ska vara utformad så att visuell kontroll av tätheten är möjlig.

forts. **Krav om sekundärt skydd inom vattenskyddsområde**

- De ytor på vilka brandfarliga vätskor eller spilloljor hanteras ska vara utformade så att spill och läckage kan samlas in och omhändertas.
- Till cisterner anslutna rörledningar och slangledningar inom vattenskyddsområde ska ha dubbelmantling eller annat sekundärt skydd.
- Om vattenskyddsområdets skyddsföreskrifter innehåller strängare krav än dessa föreskrifter beträffande sekundärt skydd gäller de kraven.

Krav inom Vattenskyddsområde

Vid påfyllningsrör för cisternen ska ett uppsatt informationsskylt om vattenskyddsområde ska alltid vara väl synlig och av varaktigt beskaffenhet.

Så här brukar ett vattenskyddsområde vara markerat/angivet:

Bild: Skylt som berättar om vattentäkt i Salems kommun

Utöver skylttexten "**Vattenskyddsområde**" ska skylten även innehålla följande information:

- 1) Fastighetsbeteckning,
- 2) Adress,
- 3) Volym,
- 4) Högsta fyllnadsflöde och
- 5) Innehåll.

Tillsyn

- Tillsynsmyndigheten ska skriftligt informeras då en ny cistern med anslutna rör- och slangledningarna för hantering av brand-farliga vätskor eller spilloljor planeras att installeras.
- Tillsynsmyndigheten tar emot kopior på alla utförda kontroller och i fall det bedöms nödvändigt agerar därefter, t.ex. om det finns sekundärt skydd och att det är tätt och fungerar.
- Tillsynsmyndigheten kan även i andra sammanhang agera vid behov och i varje enskilt fall, t.ex. om det finns ytterligare krav se till att dessa följs. För t.ex. vattenskyddsområde kan ytterligare krav finnas med stöd av 7 kap. 22 § MB, eller med stöd av 26 kap. 9 § MB i varje enskilt fall. Sådan kontroll sker separat men kan samordnas.

forts.

Tillsyn

- Ger vägledning, följer upp, ställer krav/villkor, förelägger, beslutar om miljöstraffavgift, m.m.
- Om det är brådskande för att undvika allvarlig miljöskada och/eller olägenhet för människors hälsa kan verksamheten begränsas genom förelägganden och förbud.

Samverka och samarbete

Samverka och samarbete inom det området är viktigt på alla nivåer mellan myndigheter och inte minst mellan myndigheter och cisterninnehavaren så att:

- skyddet mot mark- och vattenföroreningar vid lagring och hantering av dessa brandfarliga och miljöfarliga vätskor är bra.
- riskerna för en negativ miljö- och hälsopåverka, genom olyckor och annat, minimeras så långt det är möjligt och bidra till att miljömålen ”giftfri miljö” och ”grundvatten av god kvalitet” kan nås.

Naturvårdsverkets ambition är enligt tidsplanen att både föreskrifter och vägledning skall vara klara juni 2017.